

نقش‌پذیری کنش‌گران دخیل در فرایند بازآفرینی بافت‌های تاریخی: شرط اساسی موفقیت برنامه‌ها

گفت و گو با محمدسعید ایزدی *

وضعیت در پروژه‌های شهری به هیچ وجه این گونه نبوده است. به مرور زمان، تب خصوصی‌سازی و طرح موضوع مشارکت عمومی - خصوصی باعث شد دولت جای خود را به بخش خصوصی بدهد. این تغییر نگرش در اواخر دهه ۸۰ و اوایل دهه ۹۰ میلادی در حوزه اروپای غربی نیز رخ داده است. در نتیجه این تغییر، بخش خصوصی با رویکردهای خود که عمدتاً بر پایه منافع است، اتفاقاتی را رقم زد که باعث عقب‌نشینی مجدد دولت در این حوزه شد. من باب نمونه می‌توان به حفظ نمای ساختمان اشاره کرد. کوتاه آمدن دولت در مقابل بخش خصوصی در عرصه تاریخی باعث شد این بخش که به دنبال منافع حداکثری است، فقط پوسته ظاهری بافت تاریخی را مورد حفاظت قرار دهد و در پس آن نما، پروژه سرمایه‌گذاری خود را اجرا کند. چنین اتفاقاتی با عنوان فاسادیسیم، باعث شد دولت‌های غربی به این نتیجه برسند که ورود بخش خصوصی امری مثبت است، ولی باید حدود آن تعریف شود و دولت هم در بخشی از این فرایند دخیل باشد و در کنار بخش خصوصی، برای خود نقش‌های جدی در نظر بگیرد. پس از این دوره، این سؤال در اروپا مطرح شد که نقش مردم در این بین چیست؟ آن‌ها جایگاهی کلیدی و محوری به مردم دادند و به همین دلیل در حوزه فرهنگ و

به نظر شما، نقش و جایگاه دولت در ورود به موضوع بازآفرینی عرصه‌های عمومی در بافت‌های تاریخی چیست؟

بنده ترجیح می‌دهم پاسخ به سؤال شما را با بازگشت به سوابق موضوع و آسیب‌شناسی آنچه در مدیریت بافت‌های تاریخی کشور در دوره‌های مختلف روی داده آغاز کنم و پس از آن بگویم بهترین جایگاه برای دولت در این فرایند کجا است، در حال حاضر چه نقشی دارد و بهتر است چه نقشی داشته باشد.

می‌توان گفت نیروی ورود به حوزه مدیریت بافت‌های تاریخی از دهه هفتاد در دولت ایجاد شد. تا پیش از این، دولت فقط درصد حفظ دانه‌های تاریخی در قالب سازمان میراث فرهنگی بود و مفهوم بافت هیچ گاه در قلمرو مأموریت دستگاه مشخصی تعریف نشده بود. جنگ و مسائل ناشی از آن نیز باعث شده بود دولت قدرتی برای ورود به این عرصه نداشته باشد. این جریان ادامه داشت تا زمانی که وزارت مسکن و شهرسازی سابق وارد موضوع شد. دولت با مداخله مستقیم، تملک و اجرای پروژه در این محدوده‌ها خودش را مجری برنامه‌های بهسازی و نوسازی شهری فرض می‌کرد. شاید در مقیاس تک‌بنا، ورودش به عرصه بهره‌برداری مجدد و مرمت خیلی خوب بوده، ولی